

21-JULI SQUARE

Rust en meditatie

Vlak bij de kerk van Onze-Lieve-Vrouw van Laken, op de hoek van de Koninklijk Parklaan en de Wijngaardenstraat, ligt de square of het park van 21 juli met het gedenkteken voor koningin Astrid, die tragisch overleed in 1935. Het classicisme van de aanleg en de sfeer van dit plein nodigen uit tot rust en meditatie. Met zijn gordel grote bomen werkt de plek echt kalmerend.

EEN VLEUGJE GESCHIEDENIS

Vanaf zijn troonsbestijging bleef Leopold II zijn eigendommen in Laken voortdurend uitbreiden. Hij wou zijn gemeente ook een mooier uitzicht geven. Hij wilde onder meer de Wijngaardenstraat verbreden, want hij vond ze onbewoonbaar. Daarvoor wilde hij de gebouwen laten afbreken die aan het Koninklijk Domein grensden. Een aantal krotten in de buurt van de Lakense kerk moest plaats maken voor nieuwe woningen. Hij was ook van plan om daar een groot plein aan te leggen. Het gemeentebestuur keurde de grondige omvorming van de wijk, die de koning meerdere keren bepleitte, pas goed in 1905, vier jaar voor de dood van de koning-bouwheer.

De werken voor de aanleg van een openbaar park begonnen in 1908. De Franse architect Charles Girault, die al het museum van Tervuren en de triomfboog van het Jubelpark had ontworpen, tekende de plannen: een plein in de vorm van een pijlpunt, in het midden doorsneden door een centrale laan, met hier en daar grasperken en bomen langs de wegen. In die tijd stond er een muziekkiosk, een wacht paviljoen en een klein rond gebouw.

In 1938 hertekende René Pechère de square in functie van het gedenkteken voor koningin Astrid dat opgericht werd aan het einde van de tuin. Het werd op 21 juli van dat jaar ingewijd en dat gaf het plein zijn definitieve naam.

ALGEMENE BESCHRIJVING : EEN TUIN ALS EERBETOON

De tuin van René Pechère heeft een heel eenvoudige structuur: een lang rechthoekig grasplein in het midden, met twee rijen kleine taxusbomen, in kegelvorm gesnoeid om de functie als centrale as te beklemtonen. Die combinatie zuigt de aandacht naar het gedenkteken van Bonduelle met zijn zuilen en centrale rotonde. Een rij oorspronkelijke beuken die behouden werden om hun imposante vorm, doorbreekt deze heel strakke symmetrie.

De zitbanken staan op de laterale grasperken waar vandaag tachtig krimlindes – ter vervanging van de opgebonden lindebomen van het ontwerp van Pechère – een muur van groen vormen. Het park is omzoomd met grote bomen die dateren van het begin van de twintigste eeuw. Hun onregelmatige inplanting in de

grasvelden contrasteert met de geometrische aanleg van het centrale deel en geeft de tuin een natuurlijke toets. Achter het gedenkteken vormt een boog van esdoorns en kastanjelaars een achtergrond die de gebogen vorm van het gebouw accentueert. De azalea's, camelia's en perken met doorlevende planten brengen een kleurtoets in deze rustgevende omgeving.

OPMERKELIJKE FAUNA EN FLORA

Negentien bomen van de 21-juli square prijken in de lijst van merkwaardige bomen van het Brussels Gewest. De meest bekende – waarschijnlijk omdat hij het meest in het oog springt – is de prachtige rode beuk (*Fagus sylvatica f. purpurea*) in de centrale dreef. Hij dateert van de aanleg van het plein in 1908. Oorspronkelijk had hij een broertje aan de andere kant van de dreef. Er staan twee zilverlindes (*Tilia tomentosa*) aan de ingang van het park, een Italiaanse populier (*Populus nigra var. italica*) op het linkse grasplein en twee indrukwekkende essen (*Fraxinus excelsior*) rechts van het gedenkteken. We vermelden nog een eerder zeldzaam exemplaar in Brussel: een papiermoerbeï (*Broussonetia papyrifera*). Die staat helemaal links in de buurt van de ingang. Hij komt uit China en werd daar gebruikt bij de papierproductie.

In de perken staan vooral camelia's, Mexicaanse sinaasappelaars, helleborussen (nieskruid), enz. Prachtige daglelies (*hemerocalis*) bedekken de hellingen langs het rechtse hek van de square.

HOE HET WORDT BEHEERD

Leefmilieu Brussel – BIM past hier een volstrekt klassieke beheerstechniek toe. De grasvelden worden in tegengestelde banden gemaaid om verschillende effecten en groentonen te creëren.

In 2000 werden de opgebonden lindes van René Pechère – die erg beschadigd waren – vervangen door tachtig krimlindes, voorgevormd om een gordijn van groen op te trekken. Het resultaat is natuurlijk en het kost vooral veel minder om ze te onderhouden.

Ondanks het harmonieuze concept, lijkt de square weg te zakken in de monotonie van het overwegende groen: dat van de grasvelden, de gesnoeide taxussen, de honderdjarige bomen en de lindebomen die aan de overheersende groentoon nog een scherm in dezelfde kleur toevoegen. Om deze eentonigheid te doorbreken, werden de twee perken links en rechts van het gedenkteken volledig heraangelegd (het eerste in 2004, het tweede in 2006). De bedoeling? Dat de variëteiten van doorlevende planten de eentonigheid doorbreken met hun diversiteit aan vormen en bloeikleuren. De opdracht is geslaagd want in de winter domineren wit en rood, terwijl in de zomertijd elke kleur apart in het zonnetje staat.

De achterkant van het park wordt afgebakend door de omheiningmuur van het Koninklijk domein en die is verre van mooi. De tuiniers proberen hem te verbergen met een constructie van klimhortensia's die ze snoeien als een opeenvolging van panelen, een groene muur tegen een stenen muur. Het is geen gemakkelijke opdracht omdat dit deel van de tuin bijna volledig in de schaduw ligt.

Ook de ingang van het park is opnieuw aangelegd. Langs de weg bloeien eenjarige en tweejarige planten in twee bloemperken. Ze zijn stervormig en hun punt verwijst naar de uiteinden van het hek van de square. Ook dat hek werd gerestaureerd. Twee winterharde *Magnolia grandiflora* vervangen nu de twee acacia's die aan de ingang stonden.

BIJZONDERE MONUMENTEN EN BEELDHOUWERKEN

MONUMENTEN

Het Gedenkteken voor koningin Astrid

In 1938-1939 werd een gedenkteken gebouwd voor de kort tevoren overleden koningin Astrid. Het kreeg een plaats aan het einde van de dreven die architect Paul Bonduelle uitstekende. Twee treden leiden naar een zuilengalerij in natuursteen rond een cirkelvormige nis met het standbeeld van de koningin. Het dak en de koepel van de nis zijn in koper. In 2005 restaureerde de Regie voor Gebouwen dit monument.

BEELDHOUWERK

Hare Majesteit Koningin Astrid (1940)

In het midden van het gedenkteken staat het beeldhouwwerk van koningin Astrid op een sokkel met de Latijnse inscriptie 'Nobillissimae ac dulcissimae regina suae Astrid Belgae toto corde anno MCMXL'. Het staat in een nis met vergulde wanden en achter een hek. Jan Boets, erkend hofbeeldhouwer, stelde de koningin rechtop voor met in de ene hand een boeket bloemen en in de andere de zoom van haar mantel.

GROENE RUIMTEN IN DE BUURT

Ten noorden, oosten en zuiden: het Koninklijk Domein (niet toegankelijk voor het publiek).

Ten noorden: het park van Laken.

Ten westen: de Sint-Annadreef en de Prins Karelsquare.

Ten zuiden: het kerkhof van Laken en het voorplein van de kerk van Laken.

Oppervlakte: 1,75 hectare.

Typologie: square voor ontspanning en rust.

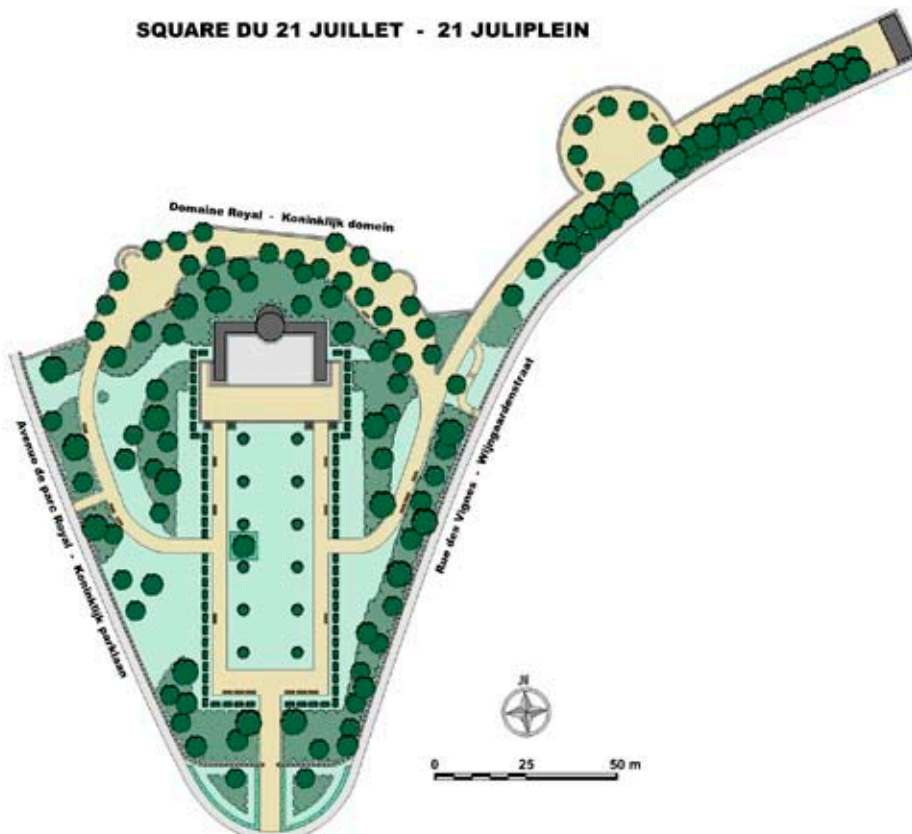
Eigenaar: Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Beheer: Leefmilieu Brussel – BIM.

Klassering: de square staat op de bewaarlijst van het Brussels patrimonium sinds 11 augustus 1998.

SQUARE DU 21 JUILLET - 21 JULI PLEIN

PRAKTISCHE INFORMATIE

OPENINGSUREN

De square is afgesloten. De openingsuren wisselen met de seizoenen :

- van 1 oktober tot 31 maart van 8.15 tot 17 uur;
- van 1 tot 30 april van 8.15 tot 18 uur;
- van 1 mei tot 31 augustus van 8.15 tot 20 uur;
- van 1 tot 30 september van 8.15 tot 19 uur.

De parkwachters doen er regelmatig hun ronde tijdens de openingsuren.

INFORMATIE TER PLAATSE

Hebt u een vraag? Wilt u een probleem signaleren? Spreek dan een van de parkwachters aan.

In noodgevallen: Parkassistentie op 0497 599 99 87.

Leefmilieu Brussel – BIM: 02 775 75 75, info@leefmilieubrussel.be.

UITRUSTING

Zitbanken, vuilnisbakken, een verdeler voor hondenpoepschepjes. Honden moeten aan de leiband.

INGANGEN

De 21-juli square ligt tegen het Koninklijk Domein van Laken op de kruising van de Koninklijk Parklaan en de Wijngaardenstraat, dicht bij het kerkhof en de kerk van Laken.

TOEGANKELIJKHEID VOOR PERSONEN MET BEPERKTE MOBILITEIT

Zonder problemen.

OPENBAAR VERVOER

Metro: 1A (halte Bockstael)

Tussen 2007 en 2009 voert de MIVB een grote herstructurering door van haar netwerk om de mobiliteit in Brussel te verbeteren. Tijdens deze periode gebeuren er ingrijpende veranderingen aan de lijnen. Wij vragen u naar de website van de [MIVB](#) te surfen om te weten welke lijnen van het openbaar vervoer dit park aandoen.

MEER INFORMATIE

De brochure van Leefmilieu Brussel – BIM:

- Koninklijke parken en tuinen in Laken

Om te bestellen op 02 775 75 75 of met een mailtje naar info@leefmilieubrussel.be.

- Meer informatie over [het architecturale patrimonium van het Gewest](#).
- Meer informatie over [het gedenkteken voor Koningin Astrid](#).
- Meer informatie over [het groene en blauwe netwerk](#).

